

Közösségünk nagyszerű tagjára, az erdélyi magyarörmény Jakabffy Ernőre emlékezünk

dr. Gál Attila

Jakabffy Ernő búcsúztatása

Drága Bajtársunk, Ernő barátunk!

Hatvanegy éve már, hogy először találkoztunk. Hatvanegy év! Egy emberöltőnél is több, hogy Pécssett megalakult egy kis bajtársi közösség, a magyar királyi Zrínyi Miklós Honvéd Gyalogsági Hadapródiskola Lakatos százada.

Még élő tagjai nevében most megrendülten állok hamvaidd előtt.

Akkor - barátságunk kezdetén - tizenöt évesen, az ország minden tájáról összejött, csillogó szemű ifjak voltunk. Te a Belkény patak mellől a Székelyföld friss fuvallatát, a Gyergyói havasok fenyveseinek tiszta levegőjét hoztad közénk. Ebben a közösségben váltunk olyan felnőttekké, akiknek egész életét, felfogását a „Zrínyi-szellem” vezérelte és határozta meg, amelyet ott, azok között a pécsi falak között szívunk magunkba.

A hazaszeretet, a kötelességtudat, az áldozatkészség, a tettekézség, a bajtársiasság végigkísérte egész életedet, amely nehéz és küzdelmes, de mégis szép, sikeres és gazdag élet volt.

Visszatekintve az elmúlt hat évtizedre, látlak, amint kiképzésünk nem könnyű éveit alatt önzetlenül sietsz gyengébb bajtársaid segítségére. Hallom, amint a nyári nagygyakorlatok esti tábortüzeinél a Gyilkos tó szépségeiről és a Békás szoros félelmetes, égnek meredő szikláiról mesélsz. Ezt a kis csapatot 1944 végén a háború vérzivatarra az ország elhagyására kényszerítette. Szinte gyermekfejjel, elszakadva a családtól, az otthontól, távol a hazától, nehéz megpróbáltatások közepette éltük át németországi, bizonytalan napjainkat.

Aztán megismertük a marseille-i 404es fogolytáborban a hadifogság keserű kenyerét. Te akkor is, ott is igaz bajtárs voltál, ember maradtál az embertelen körülmények között.

Hazatérve Magyarországra az addig reménnyel teli élet nehezzé vált. Gyergyói otthonodtól már egy országhatár választott el.

Dolgoztál mint kazánfűtő, fakihordó, tehergépkocsivezető. Az 56-os forradalom aktív részese voltál, ezért újra el kellett hagynod az országot.

Édesanyáddal Svédországban második hazát találtál. Régi szerelmedhez, az erdőhöz térhettél vissza, erdőmérnök lettél. Mint visszaemlékezésedben írtad: életed legszebb periódusa volt az ottani, 18 északi nyár. Jártad a Sarkkör kristálytiszta természetét, az északi vadont, a Lappföldet.

Keményen dolgoztál, tekintélyt, nevet szerezteél svéd barátaidnál is. Hazádról, magyarságod- ról ott, azokban az években sem feledkeztél meg.

A svédországi magyar emigráció vezetőjeként különös gondot fordítottál nem csupán András fiad, hanem az ott élő magyar fiatalság magyarságtudatára, nevelésére is.

A megújult haza nem feledkezett meg hű fiáról. Több, magas kitüntetéssel ismerte el a magyarság érdekében, és a svédországi magyarok körében végzett áldozatos munkádat. Tagja lettél a Vitézi Rendnek, 1992-ben megválasztottak az újjászerveződött Magyarok Világszövetsége alelnökének.

Évekig jártad a világot. Európában, Amerikában, Ausztráliában, Új Zélandon és a Baltikumban szervezted a külföldi magyarok összefogását. Bajtársaid számára nagy öröm volt, midőn újra itthon, köreinkben üdvözölhettünk és átölelhettünk. Hazajöttél, itthon voltál! Köztünk voltál!

Mély humanizmusoddal, szerénységgeddel, nagy élettapasztalatoddal, tudásoddal, mindig nyílt, bátor szókimondásoddal, segíteni akarásoddal körünkben is olyan tiszteletet vívtál ki, és olyan szeretet övezett, amely csak keveseknek adatik meg. /.../

Midőn itt állunk, ravatalodnál, szinte halljuk a hangodat, amint a költő szavaival

összegezed életed közel 77 évét, a Tőled megszokott szerénységgel:

*Megtettem mindent, amit megtehettem,
kinek tartoztam, mindent megfizettem.
Elengedtem mindenki tartozását.*

Drága Bajtársunk, Ernő barátunk!

Búcsúzik Tőled valamennyi volt pécsi hadapród. Nagy bánatunk egyetlen vigasza, hogy szellemed és emléked halálunkig velünk marad. Most pedig megnyugodva vitéz Jakabffy Ernő akaratában, a megváltoztathatatlanban, engedjük végső útjára hamvait és távozzunk békességben.

Áldás, békesség kísérje emlékét!

Jakabffy Ernő búcsúztatása

Gyászolunk, mert képletesen kidőlt egy hagyásfa, amelynek még sokoldalú szerepe lehetett volna. Hiszen a hagyásfa jelez! Jelzi az idő múlását, a természet körfolyamatát, de hozzájárul a vetéshez, a következő generáció újjászületéséhez, tapasztalatok továbbításához. A hagyásfa ugyanakkor fokozottabban van kitéve a viharoknak, az időjárás viszontagságainak, a teher elviselésének is. A terhet e tekintetben társak nélkül, egyedül kell elviselnie, ami számodra nehéznek bizonyult, pedig felbecsülhetetlen emberi érték birtokosa lettél. Lett volna miből a közöset gyarapítanod.

Ilyen szerepet jeleztél nekünk, az erdészet seniorainak, akik befogadtak, s úgy éreztük, otthonra találtál közösségünkben, az Erdészeti Egyesület Seniorok Tanácsában. Jelzésértékű volt, amikor az egyik ülésünkön magad vállaltad, hogy megosztod velünk „hagyományozható” gondolataidat, tapasztalataidat - mint a bölcsesség kezdetének értékeit -, amit felhalmoztál Erdélytől Svédorszáig megtett életutadon. Sajnos, ezzel adós maradtál. Helyette viszont bizonyítottad a magyar erdő iránti ragaszkodásodat, mert mindent elkövettél, hogy bemutasd a hazádat, a magyar erdőt svéd barátainak.

Svéd évfolyamtársaid még fel sem dolgozták azt az élményt, amelyet a hazai erdők és tájak bejárása során szereztek, és amely utat olyan műgonddal készítettél elő, amelyből lényed, az erdő és a közösség iránti elkötelezettséged, szereteted sugárzott át. Most őket is, minket is búcsúzásra készítettél. Búcsúznak hát svédországi évfolyamtársaid (Bo Forsner) nevében is, évfolyamelnököd következő gondolatainak tolmácsolásával. Gyászol az 1958-1962 közötti, stockholmi erdőmérnöki évfolyam.

Szeretett, rangidős évfolyamtársunk, Jakabffy Ernő 2003. június 12-én eltávozott közülünk, elhagyta baráti körünket és a földi életet.

Tanulmányaink során - amelyek alatt gyakorlatilag minden időnket együtt töltöttük - megismertük egymást és mély barátság alakult ki közöttünk. Az akkor már érett Ernő tapasztalatával és éleslátásával, értékes javaslataival és megalapozott véleményével meghatározó személyiség volt mind a szürke hétköznapokon, mind a gondtalan percekben.

Az egyetemi évek alatt kialakult barátság az évfolyamtársak között megmaradt, sőt, az utóbbi években jelentősen elmélyült.

Emlékezünk diplománk megszerzésének 40. évfordulójára, amelyen majdnem mindenki megjelent, ott volt velünk Ernő is. Ismét érezhettük a törődést, ahogyan a környezetében megforduló társaival foglalkozott.

Nagy élmény számunkra az a rövid idő, amit nem olyan régen vele tölthettünk az ő gyönyörű Magyarországon, s amelynek keretében megismertette velünk hazájának értékesebb tájait.

Jakabffy Ernő erős egyéniség volt, életét elszántsággal élte, értékei közé tartozott a tisztesség, becsület és emberiség, amely minden cselekedetét jellemezte családjával,

barátaival és munkájával kapcsolatban egyaránt.

Ernő, drága évfolyamtársunk! Nagyon hiányozni fogsz, felejtethetlen emlékedet örökké megőrizzük. Nyugodj békében, üdv az Erdésznek.

Budapest, 2003. június 26.

Dr. S. Nagy László

Joikits Attila Örmény magyarok és magyar zsidók című tanulmányának első, a közösségünket érintő „Örmény magyarok” című részét közöljük.

Örmény magyarok

Erdély földje, a Szilágyság és kiváltképpen Szilágysomlyó vendégszerető és befogadó tája a Kárpát-medencének. A város történelme során, a magyarokon kívül, vallásukban, hagyományaikban, nyelvükben és szokásaikban (sokszor teljesen) eltérő népeket is befogadott. Ez a folyamat a középkorral kezdődött, de jobban nyomon követhető a XVII-XVIII. századtól.

A legmegbízhatóbb forrásanyag a XIX. és XX. századból való, bár ez utóbbi század letragikusabb történéseinek elemzésekor az „oral history” (szájhagyományos történelem) kiaknázására kényszerülünk, mivel nem támaszkodhatunk kellő számú írásos forrásra. Örmények és zsidók - mindkettő - üldözött nép (üldöztetések okai teljesen eltérőek időben és térben). Nálunk leltek nyugalmat, és gyarapodást értek el, beilleszkedve a magyar társadalomba.

Legendák sokasága és gazdag mondavilág övezi az örmények származását. Elég, ha arra utalunk, hogy Noé bárkája is az örmények szent hegyén, az Araráton kötött ki. A perzsák ellenségeiket nevezték armeniusoknak. Kr. u. 301-ben megkeresztelkedtek. Örményország földrajzi elhelyezkedése, szorgalmuk, anyagi gyarapodásuk, keresztény hitük az őket körülvevő muzulmán országok ellenségévé tették őket, megindult üldöztetésük. Ellenálltak vagy menekültek, ez a két lehetőség állt előttük.

Az erdélyi örménység, majd magyar örménység az üldözöttek és menekülők kései leszármazottai. A mongolok pusztító hadjárata 1239-ban érintette őket, leghíresebb és leggazdagabb városaikat kifosztották (köztük Ani-t), lakói a Krím félszigetre menekültek, majd huzamosabb ideig Moldvában éltek, ahonnan a fanarióta uralom súlyos adórendszere, és a létbizonytalanság, az életritmus egyhangúsága, a gyarapodás és a fejlődés lehetőségeinek beszűkülése „kényszerítette” őket arra, hogy nyugatabbra, Erdélybe jöjjenek a XVII. század közepe táján, tömegesen és szervezeten, Apafi Mihály fejedelem országlása idején. Otthonra leltek Csíkszépviz, Gyergyószentmiklós, Ebesfalva (ma Erzsébetváros) és Szamosújvár (saját alapítású város) helységeiben.

Az ifjú törökök mozgalmá 1915-1921 között mintegy másfélmillió örmény áldozatot követelt és százezrek menekültek el.

Szilágysomlyó örmény magyar lakói a XIX. században telepedtek meg, elsősorban az örmény fővárosból (Armenopolis) rajzottak ki. Mi készítette őket a metropolisukból való kirajzásra és többek között a Szilágyságba való telepedésre? (Kraszna, Vármező, Krasznahorvát, Varsolc, Zsibó, Maladéj, Szilágynagyfalu, és Zilah temetői őrzik emléküket.) Az okok között megemlíthetjük Szamosújvár túlnépesedését. 1716-ban 130 család, 1721-ben 156, 1728-ban 187, 1750-ben 528, 1791-ben 1001 család, azaz már 4459 lakosa volt a városnak. (Érdemes megemlíteni, hogy 1850-ben különböző okok miatt 3670 alá csökken a város lakossága.)

Másik oka a nagymértékű versengés a gazdasági életben: 1750-ben a városban 202 kereskedőt, 63 tímárt, 14 csizmadiát, 8 szücsöt, 20 más foglalkozásút és 62 foglalkozás nélkülit tartottak számon.